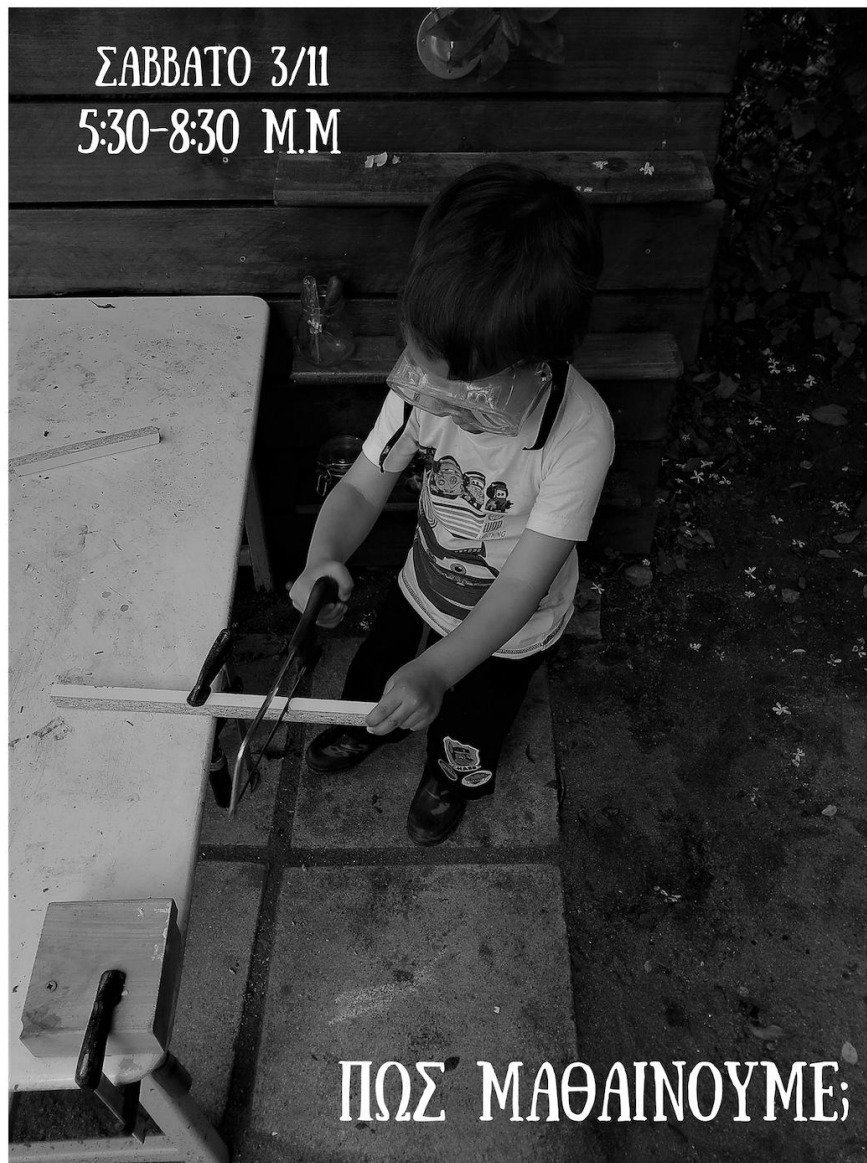

ΒΙΩΜΑΤΙΚΗ ΑΥΤΟΜΟΡΦΩΣΗ
"ΜΙΑ ΜΕΡΑ ΣΤΟ ΜΙΚΡΟ ΔΕΝΤΡΟ"

ΣΑΒΒΑΤΟ 3/11
5:30-8:30 Μ.Μ

ΠΩΣ ΜΑΘΑΙΝΟΥΜΕ;

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ;

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΚΑΙ ΤΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ;

μετάβαση: λεωφορείο 37, στάση Τέρμα(Κρυονέρι)
πληροφορίες και χάρτες: alliotikosxoleio.espinblogs.net
επικοινωνία: alliotikosxoleio@yahoo.gr fb: [tomikrodentro](https://www.facebook.com/tomikrodentro)

Πως είναι μία μέρα στο μικρό δέντρο; Συχνά επισκέπτες και επισκέπτριες μας κάνουν αυτήν την ερώτηση και συχνά η απάντηση δεν είναι εύκολη. Το σίγουρο είναι πως η κάθε μέρα είναι διαφορετική για τον κάθε ένα και την κάθε μία. Σε ένα ελεύθερο σχολείο η μάθηση δεν θα μπορούσε να γίνεται με πρόγραμμα και η συμβίωση εμπεριέχει κανόνες και όρια τόσο ρευστά, οργανικά και μεταβαλλόμενα όπως και κάθε πραγματική συνθήκη που περιλαμβάνει ανθρώπους που αναπτύσσονται, μαθαίνουν και εξελίσσονται με βάση τις ανάγκες και τις επιθυμίες τους.

Μία μέρα στο Μικρό δέντρο ξεκινάει με την **προσέλευση** των παιδιών στις 8:30 με 9:00 το πρωί. Σε αυτόν τον χρόνο τα παιδιά αποχαιρετούν τους γονείς τους, βρίσκουν τους φίλους και τις φίλες τους και έχουν τον χρόνο να αυτοεξυπηρετηθούν αλλάζοντας παπούτσια και τακτοποιώντας τα ρούχα τους στον χώρο υποδοχής.

Στην συνέχεια, στις 9:00 περίπου, ξεκινάει η **παιδική συνέλευση** η οποία πραγματοποιείται στον επάνω όροφο και είναι το πρώτο ομαδικό σημείο συνάντησης μέσα στην ημέρα. Τα περισσότερα παιδιά συμμετέχουν με χαρά στην συνέλευση, αν όμως κάποιος/α έχει ξεκινήσει ήδη μία δραστηριότητα την οποία δεν θέλει να διακόψει, έχει την δυνατότητα να το κάνει.

Μετά την συνέλευση σερβίρεται το **πρωινό** το οποίο, όπως και κάθε κομμάτι της συλλογικής ζωής, προσφέρει μία σειρά από προκλήσεις. Για να βάλω φαγητό στο πιάτο μου χρειάζομαι συντονισμό της κίνησης και αυτοέλεγχο, ισορροπία για να μεταφέρω το πιάτο μου στο τραπέζι, κοινωνική δεξιοτήτα για να φάω παρέα με τους άλλους, σειραικότητα για να ακολουθήσω την αλληλουχία πράξεων που απαιτεί το πλύσιμο του πιάτου μου και μνήμη για να θυμηθώ να βάλω τα αποφάγια μου στο πιατάκι της γάτας. Ποιός λοιπόν θα μπορούσε να ισχυριστεί ότι το πρωινό δεν αποτελεί μία εμπειρία μάθησης;

Μετά το πρωινό (αλλά και πριν, παράλληλα ή ταυτόχρονα) τα παιδιά καταπιάνονται με **δραστηριότητες που προσφέρει το περιβάλλον** με τον ίδιο τρόπο που το κάνατε και εσείς σήμερα. Το περιβάλλον αυτό είναι προσεκτικά προετοιμασμένο από έμας στο ξεκίνημα της χρονιάς και κατά την διάρκεια διαμορφώνεται και εμπλουτίζεται με βάση τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες των παιδιών. Οι δραστηριότητες καλύπτουν ένα εύρος γνωστικών αντικειμένων και είναι οργανωμένες με τέτοιο τρόπο ώστε να ενισχύουν την αυτόνομη χρήση από μερους των παιδιών. Θέλουμε να έχουμε ένα παιδαγωγικό περιβάλλον, ένα περιβάλλον που να διδάσκει, που να εμπνέει, που να ηρεμεί, που να αναδυκνύει το λάθος και να το μετατρέπει σε εργαλείο μάθησης. Στόχος μας να συνοδεύσουμε το παιδί στην εξερεύνηση αυτού του περιβάλλοντος, του εαυτού και του “άλλου”.

Η βούληση ασκείται μέσα από την ελεύθερη δραστηριότητα μέσα σε ένα περιβάλλον που διαθέτει όρια και περιορισμούς, που απαιτεί κρίση, επιλογή και αυτοέλεγχο. Από ένα περιβάλλον που αλλάζει, που έχει ποικιλία, που είναι εύθραυστο, που μπορώ να το μεταβάλλω, που με προκαλεί να ασκήσω αυτοέλεγχο και να αποκτήσω συντονισμό. Από ένα περιβάλλον που περιλαμβάνει και άλλα όντα που κάνουν το ίδιο και με τα οποία θέλω να σχετιστώ και να συνδεθώ, από τα οποία θέλω να διαφοροποιηθώ αλλά και με τα οποία θέλω να μοιάσω. Το υλικό το κατασκευάζουμε, το επιδιορθώνουμε και το καθαρίζουμε ενθαρρύνοντας τα παιδιά να μας βοηθούν και το τακτοποιούμε και το χρησιμοποιούμε με αργές και καθαρές κινήσεις.

Ακόμη, ενημερώνουμε/υπενθυμίζουμε στα παιδιά, ότι αφενός μεν το υλικό δεν είναι ανεξάντλητο, αφετέρου δε βρίσκεται εκεί για να διευκολύνει τη χρήση από όλους και όλες.

Θα παρατηρήσατε ότι κάθε υλικό είναι μοναδικό, όπως ακριβώς και σε ένα σπίτι. Έτσι η μάθηση και η εξερεύνηση συμβαίνει οργανικά και με φυσικότητα όπως και σε κάθε εμπειρία της καθημερινότητας. Δεν καθόμαστε όλοι και όλες μαζί να παίζουμε με 18 ροζ πύργους, ούτε ζωγραφίζουμε ταυτόχρονα την ίδια ζωγραφιά. Αν θέλω να κάνω τον ροζ πύργο χρειάζεται να περιμένω να τελειώσεις και ίσως στο μεταξύ μπορώ να συμμετέχω, ή να περιμένω και να σε παρατηρήσω ή να κάνω κάτι άλλο.

Θεωρούμε επίσης πολύ σημαντικό να δημιουργούμε μία **ατμόσφαιρα** ηρεμίας, σεβασμού και ασφάλειας. Στην πρωινή καθημερινότητα μιλάμε χαμηλόφωνα και φροντίζουμε οι κινήσεις και η στάση μας να αποπνέουν ηρεμία. Έτσι, θα δημιουργηθεί η συνθήκη που θα προσφέρει την συναισθηματική ασφάλεια που θα μου επιτρέψει είτε να απορροφηθώ στον εαυτό μου είτε να αλληλεπιδράσω με τα υπόλοιπα μέλη της κοινότητας. Την ίδια στιγμή φροντίζουμε τις σχέσεις μεταξύ των ενηλίκων της κοινότητας ενσωματώνοντας διαδικασίες που στοχεύουν μεταξύ άλλων στην φροντίδα αυτήν. Οι συνελεύσεις, οι αυτομορφώσεις και οι ομαδικές εργασίες είναι συνθήκες που καλλιεργούν το αίσθημα της αλληλεγγύης, της εμπιστοσύνης και της αλληλοβοήθειας και που βοηθούν στην συνοχή της ομάδας και στην ίδια την ύπαρξη της κοινότητας.

Η **προετοιμασία του μεσημεριανού φαγητού** γίνεται μαζί με όσα παιδιά θέλουν να συμμετέχουν και αποτελεί μία ακόμη δραστηριότητα με παιδαγωγικό χαρακτήρα. Στην κουζίνα εμπλουτίζεται το λεξιλόγιο, δυναμώνει το χέρι και άρα και η βούληση, εκφράζεται η επιθυμία, ενδυναμώνονται οι κοινωνικοί δεσμοί και γίνονται καινούργιες συνειδητοποιήσεις. Βλέπουμε πώς η εργασία του ενός συνδέεται με την εργασία της άλλης και πώς όλες μαζί δημιουργούν ένα ισχυρό πλέγμα αλληλεξάρτησης και συνοχής.

Η ώρα του **μεσημεριανού φαγητού**, περίπου στις 12:00, είναι το δεύτερο ομαδικό σημείο συνάντησης. Η προετοιμασία και το στρώσιμο του τραπέζιού είναι άλλη μία διαδικασία στην οποία συμμετέχουμε όλοι και όλες. Κάποιος θα σαπουνίσει το τραπέζι, κάποια θα μοιράσει τα πιάτα, κάποιος θα φέρει το φαγητό στο τραπέζι και κάποια θα μοιράσει τα κουτάλια. Στο τέλος πλένουμε ο καθένας το πιάτο του αφήνοντας το καθαρό για την επόμενη φορά.

Το υπόλοιπο της ημέρας, μέχρι και την **αποχώρηση** στις 14:30 μπορεί να εξελιχθεί με διάφορους τρόπους και, όπως είπαμε και στην αρχή, μπορεί να είναι διαφορετικά για τον καθένα/μία. Μία ομάδα μπορεί να ανέβει στην βιβλιοθήκη για ανάγνωση βιβλίου ή αφήγηση ιστορίας, κάποιος μπορεί να μείνουν έξω στον αγρό και κάποια μπορεί να θέλει να δουλέψει μόνη της με κάποιο υλικό σε μία ήσυχη γωνιά του σχολείου.

Για τα παιδιά δεν υπάρχει χρόνος μάθησης και χρόνος παιχνιδιού, δεν υπάρχει εργασία και διάλειμμα ούτε διαχωρισμός πνευματικής και διανοητικής εργασίας. Αφιερώνοντας χρόνο στην παρατήρηση της αυθόρμητης δραστηριότητας του παιδιού βλέπουμε πως το κάθε τι που κάνει, από το συμβολικό του παιχνίδι μέχρι και το σερβίρισμα του φαγητού είναι μία εμπειρία μάθησης που του επιτρέπει να προσαρμοστεί στην περίπλοκη εξωτερική πραγματικότητα ενώ ταυτόχρονα, όταν δεν είναι αποτέλεσμα επιβολής, το γεμίζει χαρά και ικανοποίηση.

Στους ανθρώπους (και ειδικά στους μικρούς ανθρώπους που τώρα προσπαθούν να

κατανοήσουν τον κόσμο) αρέσει η ρουτίνα και η σταθερότητα. Προσφέρει μία ασφαλή βάση από την οποία μπορούν να εφορμήσουν για την εξερεύνηση της πραγματικότητας, χωρίς να φοβούνται ότι θα χαθούν. Αν όμως περιοριστούμε σε ένα αναλυτικό πρόγραμμα και ένα χρονοδιάγραμμα μάθησης, είναι σαν να αγνοούμε όλη την δυναμική που συνοδεύει ένα μικρό παιδί που επιλέγει ελεύθερα την δραστηριότητα του, αφοσιώνεται σε αυτήν με πάθος και δεν την εγκαταλείπει παρά μόνον όταν την ολοκληρώσει.... πολλές φορές για περισσότερες από μία φορές. Εμείς δεν προσπαθούμε να χωρέσουμε αυτήν την δραστηριότητα σε ένα άκαμπτο αναλυτικό πρόγραμμα αλλά αντίθετα προσπαθούμε να χτίσουμε το πρόγραμμα γύρω από την δραστηριότητα αυτή.

Το παιδί ωθείται στη μάθηση και στην ανακάλυψη από όσα το εκφράζουν και το συγκινούν αλλά παράλληλα πρέπει να υποστηρίζεται από ένα επιστημονικά οργανωμένο περιβάλλον μέσα στο οποίο θα επιλέγει ελεύθερα υλικό και ασχολίες. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, επιλέγουμε να χρησιμοποιήσουμε τη λέξη "**συνοδεία**" αντί για την λέξη "διδασκαλία", μιάς και στόχος μας είναι να συνοδεύσουμε τα παιδιά στην εξερεύνηση του εαυτού, του άλλου και το περιβάλλοντος μέσα από το τρίπτυχο ακούω-συνοδεύω-προτείνω. Ξεκινάμε από το σεβασμό στην ατομικότητα του κάθε παιδιού, στους προσωπικούς του ρυθμούς και στις ανάγκες του προσπαθώντας να τις αφογγραστούμε και να τις παρατηρήσουμε. Συνοδεύουμε τα παιδιά με ενσυναίσθηση, ειλικρίνεια και αποδοχή, στην ανακάλυψη της γνώσης και στην ολόπλευρη ανάπτυξή τους. Οι προτάσεις και οι παραμβάσεις μας θέλουμε να είναι στοχευμένες και να βασίζονται στις παρατηρήσεις μας. Η ανταπόκριση του παιδιού σε αυτές τις παρεμβάσεις είναι συχνά και μία ένδειξη για το εάν ήτανε εύστοχος ή όχι.

Μιλώντας όμως για ένα ελεύθερο περιβάλλον δεν θα μπορούσαμε παρά να μιλήσουμε και για τα όρια. Θεωρούμε ότι η κατάκτηση της ελευθερίας περνά μέσα από την εμπειρία του ατομικού και του συλλογικού, από τη βίωση και τη συμβίωση, ως ένα κεκτημένο δικαίωμα και αποτέλεσμα της κοινοτικής αυτονομίας και αυτορρύθμισης. Τα όρια που προκύπτουν μέσα από την συμβίωση τα επικοινωνούμε μεταξύ μας με ένα θετικό πρόσημο, αποφεύγοντας τις τιμωρίες και τις επιβραβεύσεις. Τα όρια τα υπενθυμίζουμε με ηρεμία και σταθερότητα, βλέποντας τα σαν ένα βοήθημα που μας επιτρέπει να γνωρίσουμε τον εαυτό μας και τους προσωπικούς μας περιορισμούς αλλά και να μάθουμε να θέτουμε συλλογικά όρια και κανόνες φτιάχνοντας μία κοινότητα με τους δικούς μας όρους. Η παιδική συνέλευση είναι ένας χώρος όπου μας επιτρέπει να μοιραστούμε τα προσωπικά μας όρια, να συζητήσουμε την επίδραση τους στα συλλογικά όρια αλλά και να τα διαπραγματευτούμε και να τα διαχειριστούμε. Δεν συμφωνούμε με την ατομικιστική αντίληψη ότι η προσωπική ελευθερία σταματά εκεί όπου αρχίζει η ελευθερία του άλλου αλλά αντίθετα ότι η ελευθερία του ενός αποτελεί προϋπόθεση για την ελευθερία του άλλου και τελικά ολόκληρης της κοινωνίας.